

VALORILE ETICE ȘI EDUCAȚIONALE ÎN BIBLIOTECĂ: O ANALIZĂ AXIOLOGICĂ

- ETHICAL AND EDUCATIONAL VALUES IN THE LIBRARY: AN AXIOLOGICAL ANALYSIS-

Prof. Univ. Dr Agnes Terezia ERICH,

Faculty of Political Science, Letters and Communication,

Valahia University of Targoviste,

ROMANIA,

Email: agnes_erich@yahoo.com

ABSTRACT

The public library is the institution whose main role is to inform, educate, and provide leisure opportunities to the members of the community it serves. Over time, libraries have become educational, cultural and informational centers that promote cultural and linguistic diversity supporting the principles of equal access to information regardless of age, sex, ethnicity. From a historical point of view, it has evolved from a closed space, intended only for initiates, to an open space, a place of inclusion in society through its basic characteristics: free, availability, accessibility. In the current informational context, the public library must redefine its mission and attributions in order to respond positively to the increasingly diverse demands of users. Thus, important steps have been taken in recent years towards services and activities very different from how the institution was perceived in the past, making efforts to open up to an increasingly diverse audience. However, some argue that the "spirit" of traditional libraries has been sacrificed for entertainment, particularly due to the influence of private sector marketing principles. The problem should not be seen as an issue, but rather as an opportunity in an increasingly competitive informational environment. Also, the impact of new information technologies led to the establishment of modern services, which require high-performance equipment, Internet access and specialized personnel. In another way, the importance of the physical public space provided by the public library should be emphasized, a space that could enable the community to be more active from a civic point of view, by supporting an appropriate public discourse, in an ideal setting for expressing opinions various about the social problems that people face. To provide a space for public discourse and debate on community issues, the mission of the public library should be reconsidered to ensure it meets certain standards of inclusion, with ethical and educational values at the core of this public institution.

Keywords: library; axiology; values; ethics; education; inclusion;

INTRODUCERE

Bibliotecile joacă un rol crucial în societatea modernă ca centre de informație, educație și cultură, oferind acces la o gamă largă de resurse informaționale, inclusiv cărți, reviste, publicații academice, baze de date și documente digitale. Pe lângă misiunea lor de a oferi acces la informații, bibliotecile au și o responsabilitate importantă de a promova valorile etice și educaționale.

Biblioteca publică, în mod special, a devenit un spațiu informal, unde oamenii vin să învețe ceva nou, să socializeze, să rezolve anumite probleme, să se informeze, să participe la evenimente culturale etc. În loc să "moară", cum i-au prezis foarte mulți, biblioteca publică s-a reinventat, devenind un loc al inovării, o instituție dinamică și flexibilă, care poate oferi utilizatorilor săi (persoane fizice sau instituții) o gamă foarte variată de servicii, toate acestea venind în întâmpinarea nevoilor diverse ale comunității. Astfel, aceasta este din ce în ce mai vizibilă, asumându-și, pe lângă rolul informațional, și pe acela de centru educațional și cultural, devenind "al treilea loc", complementar casei și locului de muncă sau școlii.

Legătura axiologiei cu sfera biblioteconomică ține de relația de valori susținute și aplicate în cadrul majorității activităților bibliotecii.

Pentru a înțelege conexiunile dintre axiologia bibliotecii și axiologia culturii, trebuie să trecem dincolo de bibliotecă atunci când abordăm fundamentele valorice ale activităților acesteia și, de asemenea, când ne referim la bagajul teoretic al bibliologiei, ca știință de bază a domeniului. Prin rolul pe care îl joacă această instituție în conservarea, organizarea și diseminarea cunoștințelor și valorilor culturale, deducem că cele două, axiologia și biblioteca, sunt interconectate la nivelul conservării valorilor culturale prin faptul că bibliotecile achiziționează, conservă și pune la dispoziția publicului doritor diverse tipuri de documente care reflectă aceste valori culturale ale unei comunități.¹

Prin acest rol, bibliotecile ajută la menținerea interesului asupra valorilor culturale și la transmiterea acestora de la o generație la alta. De asemenea, promovarea valorilor educaționale ține tot de partea axiologică, bibliotecile fiind instituții educaționale fundamentale care facilitează accesul la informații și cunoștințe, promovând învățarea pe tot parcursul vieții. Accesul egal la informație reprezintă o altă valoare centrală a bibliotecilor, acest principiu reflectând valori etice legate de echitate, justiție și democrație. Bibliotecile nu sunt doar surse de informație, ci și spații unde oamenii pot explora noi idei și perspective, îmbogățindu-și astfel viața personală și contribuind la dezvoltarea socială, reflectând și promovând valori estetice prin colecțiile lor de artă, literatură și muzică.

Etica în gestionarea informației este o trăsătură axiologică definitorie a bibliotecii, personalul acesteia trebuind să ia decizii etice privind selecția, organizarea și accesul la materiale, axiologia influențând aceste decizii, asigurând că valorile de corectitudine, obiectivitate și respect pentru diversitate sunt respectate în gestionarea colecțiilor. Rolul în dialogul intercultural este foarte important, bibliotecile colectând materiale din diverse culturi și limbi, promovând astfel înțelegerea și respectul reciproc între diferite comunități culturale, sprijinind valori precum toleranța, diversitatea și incluziunea.

¹ G. M. Vikhrea; O. P. Fedotova. Problems of forming the library stock in the context of axiological philosophy: [on line]. Disponibil pe web: https://www.researchgate.net/publication/319414353_Problems_of_forming_the_library_stock_in_the_context_of_axiological_philosophy

Prin aceste legături, observăm clar cum axiologia și biblioteca se intersectează, fiecare influențând și sprijinind rolul celeilalte în societate, bibliotecile îndeplinind sarcina de custode al valorilor culturale și intelectuale ale umanității, iar axiologia oferind cadrul conceptual pentru înțelegerea și promovarea acestor valori.

1. APLICAREA ȘI RESPECTAREA VALORILOR ETICE ÎNTR-O BIBLIOTECĂ

Etica într-o bibliotecă se referă la standardele de conduită și valorile morale care ghidează comportamentul bibliotecarilor și al conducerii administrative în îndeplinirea funcțiilor lor.

Confidențialitatea privind datele personale ale utilizatorilor² reprezintă în prezent unul din standardele etice cele mai importante și de care trebuie să se țină seama în orice instituție care lucrează cu publicul. Importanța respectării acestor norme derivă din minimizarea riscului ca informațiile personale să fie folosite în afara scopului pentru care au fost furnizate. Bibliotecile sunt obligate prin legea care le coordonează activitatea³ să dețină o serie de date despre utilizatorii lor, cum ar fi numele, adresa, numărul de telefon și adresa de e-mail.⁴ Aceste date sunt utilizate pentru a oferi servicii, cum ar fi împrumutul de cărți și accesul la resurse online, cu obligația de a le proteja confidențialitatea și de a le utiliza în scopuri clar precizate prin Contractul încheiat între bibliotecă și utilizator.

Există câteva reguli care se aplică de către toate bibliotecile privitoare la respectarea acestui principiu etic. Astfel, bibliotecile ar trebui să colecteze doar datele personale care sunt necesare pentru a oferi un anumit serviciu, utilizatorii fiind informați despre acest fapt, consimțământul fiind unul liber și validat prin semnarea contractului. Datele personale trebuie stocate în siguranță și eliminate atunci când nu mai sunt necesare, bibliotecile trebuind să implementeze măsuri de securitate adecvate pentru a le proteja împotriva pierderii, furtului sau utilizării neautorizate. De asemenea, utilizatorii ar trebui să aibă acces la datele lor personale și să solicite corectarea sau ștergerea acestora dacă sunt incorecte, iar bibliotecile ar trebui să respecte procedura internă aplicabilă în acest caz.⁵

Un alt standard etic aplicat de biblioteci este cel referitor la neutralitatea politică, religioasă și ideologică pentru a se asigura că toate persoanele se simt binevenite și reprezentate în bibliotecă.⁶ Bibliotecile fiind spații publice dedicate accesului la informații și cunoștințe ar trebui să fie incluzive pentru toți. Și în acest caz trebuie respectate anumite principii privind **selecția materialelor**, colecțiile bibliotecii trebuind să reflecte o diversitate de puncte de vedere și perspective, regulă aplicabilă și programelor de activități ale bibliotecii. De asemenea, personalul bibliotecii va fi imparțial și respectuos cu toți

² Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (GDPR).

³ Legea bibliotecilor, nr. 334/2002.

⁴ Legea nr. 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor).

⁵ Regulamentul (UE) 2016/679 Parlamentului European și al Consiliului (27 aprilie 2016) privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (europa.eu).

⁶ IFLA Statement on Net Neutrality and Zero-rating: [on line]. Disponibil la : <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/news/documents/ifla-statement-on-net-neutrality-and-zero-rating.pdf>

utilizatorii, indiferent de convingerile acestora. Această neutralitate **nu înseamnă că bibliotecile nu ar trebui să abordeze probleme politice, religioase sau ideologice, ci că pot oferi resurse și programe care explorează aceste subiecte într-un mod imparțial și obiectiv, fără să ia poziție în aceste probleme sau să promoveze un anumit punct de vedere.**⁷ **Menținerea neutralității în bibliotecă poate fi o provocare, dar este importantă pentru a asigura că toate persoanele care trec pragul acestor instituții sunt tratate cu respect, simțindu-se binevenite.**

Respectarea drepturilor de autor și a proprietății intelectuale,⁸ stipulate în legea dedicată, iar bibliotecile sunt actorii principali care joacă un rol important în promovarea respectării acestor drepturi, oferind acces la o gamă largă de documente protejate de această lege. De asemenea, bibliotecile educă utilizatorii cu privire la legile privind drepturile de autor și îi ajută să respecte aceste legi prin programe de instruire, materiale informative și campanii de sensibilizare care să-i îndrume în accesarea și utilizarea materialelor care intră sub incidența acestei legi: resurse educaționale, tutoriale, drept de copiere limitată a anumitor documente etc. Impactul noilor tehnologii în domeniul biblioteconomic a condus la specializarea personalului bibliotecilor în a avea abilități de utilizare a acestora, cunoașterea programelor care să filtreze conținuturile și a prevederilor ce țin de drepturile digitale. **Respectarea drepturilor de autor este importantă pentru a proteja interesele creatorilor/autorilor și pentru a asigura disponibilitatea continuă a materialelor creative.**

Accesul echitabil la servicii pentru toți utilizatorii, indiferent de statut social, venit sau alte caracteristici personale, este o componentă esențială a misiunii oricărei biblioteci. Acest lucru înseamnă că toți aceștia, indiferent de vârstă, capacitate, statut socio-economic, origine etnică, gen sau orientare sexuală, ar trebui să aibă acces egal la resursele și serviciile bibliotecii, fapt care se poate realiza prin dezvoltarea unei colecții de resurse diverse și cuprinzătoare, care să reflecte diversitatea comunității deservite.

De asemenea, toți utilizatorii ar trebui să aibă acces la computere cu internet, imprimante și alte tehnologii esențiale în contextul în care transformarea digitală este un subiect de actualitate pentru toate instituțiile publice. Activitățile și programele oferite de biblioteci ar trebui să satisfacă cerințele diferitelor grupuri de utilizatori: programe de alfabetizare digitală, activități pentru copii, servicii pentru persoane cu dizabilități, accesul echitabil la informație fiind esențial pentru construirea unei societăți incluzive.⁹

Promovarea diversității culturale și lingvistice prin colectarea de materiale reprezentative din diferite culturi și furnizarea informației în mai multe limbi **este un alt standard etic de care trebuie să se țină cont în programul managerial al oricărui tip de bibliotecă**. Acest lucru se poate realiza prin dezvoltarea unei colecții de resurse diverse, prin organizarea de programe și evenimente care să celebreze diversitatea culturală și lingvistică, cum ar fi seri de lectură, grupuri de discuții, ateliere și spectacole. Un aspect important care trebuie luat în calcul este acela de a încheia parteneriate cu organizații comunitare care servesc grupuri minoritare pentru a oferi programe și servicii dedicate. Astfel, Biblioteca Județeană Dâmbovița a organizat de-a lungul timpului o serie de evenimente dedicate culturii

⁷ A commitment to intellectual freedom transforms your library: [on line]. Disponibil la: <https://www.ala.org/advocacy/intfreedom>

⁸ Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

⁹ American Library Association. Library Service to Persons with Disabilities: [on line]. Disponibil la: <https://libguides.ala.org/equip-facilities-mgt/disabilities>

și civilizației țărilor din America Latină, având suportul ambasadelor țărilor respective.¹⁰ Un alt gen de activitate care să vină în sprijinul acceptării diversității culturale și lingvistice este promovarea alfabetizării multilingve prin organizarea de cursuri care să ajute oamenii să învețe limbi străine într-un spațiu primitiv. Toate aceste aspecte ajută la creșterea gradului de participare a oamenilor la programele oferite de bibliotecă și la construirea unei comunități coezive.

Libertatea intelectuală este una din valorile etice pe care bibliotecile le respectă prin faptul că oferă acces la o gamă largă de informații și are un rol crucial în exprimarea liberă a opiniilor. De asemenea, este una dintre valorile de bază ale profesiei de bibliotecar prin apărarea individului împotriva cenzurii. Fiecare tip de bibliotecă – academică, publică și școlară – ar trebui să aibă o politică scrisă cuprinzătoare care să ghideze selecția, deselexția sau reconsiderarea resurselor bibliotecii astfel încât să fie acceptată de toate părțile interesate.

¹¹ Într-o societate democratică, indivizii trebuie să aibă acces la cunoștințe pentru a lua decizii informate iar bibliotecile joacă un rol esențial în acest demers. De exemplu, o bibliotecă publică oferă un mediu imparțial în care indivizii și interesele lor sunt reunite cu universul de idei și informații care acoperă spectrul de cunoștințe și opinii. Aceștia trebuie să aibă libertatea de a-și forma propriile idei și de a interacționa cu orice tip de materiale, grupuri, instituții și resurse doresc. Aceasta este și motivația faptului că în Legea dreptului de autor bibliotecile au un statut aparte, adică li s-au acordat unele excepții ceea ce demonstrează că aceste instituții au un rol important în societatea cunoașterii.

Corectitudinea evaluării resurselor de informare cade în sarcina bibliotecarilor care trebuie să ofere informații precise, exacte și actualizate pentru a asigura utilizatorilor accesul la cunoștințele corecte și să-i formeze în evaluarea critică a informațiilor în vederea evitării dezinformării. De aceea, aceștia trebuie să țină cont de câteva criterii în evaluarea surselor: actualitatea, relevanța, autoritatea, acuratețea, publicul vizat, mediul de publicare, sursele bibliografice.¹² Evaluarea surselor joacă un rol crucial în cultura informației, deoarece le permite persoanelor să devină consumatori critici și exigenți de informații. Într-o epocă în care informațiile sunt ușor accesibile prin diverse surse, capacitatea de a evalua credibilitatea, fiabilitatea și relevanța surselor este primordială.

Responsabilitate profesională cade în sarcina bibliotecarilor dar și a conducerii fiind una din valorile etice foarte importante deoarece această profesie a trebuit să se adapteze într-o perioadă foarte scurtă de timp de la practicile tradiționale la cele digitale pentru a rămâne relevanți în serviciul comunității pe care o servesc. Asociațiile profesionale de bibliotecari sunt cele care elaborează coduri de etică ce oferă îndrumări specifice cu privire la modul în care bibliotecarii ar trebui să își îndeplinească responsabilitățile.¹³ La nivel național este în vigoare codul de etică al bibliotecarului elaborat de ANBPR.¹⁴

Aceste valori etice sunt esențiale pentru menținerea integrității profesionale și promovarea unei practici corecte și morale în cadrul bibliotecii, asigurând pe toți membrii

¹⁰ Festivalul filmului și cărții Americii Latine la Târgoviște: [on line]. Disponibil la: <https://voceadambovitei.ro/2016/10/festivalul-filmului-si-cartii-americii-latine-la-targoviste/>

¹¹ American Library Association. Support for intellectual freedom. : [on line]. Disponibil la: <https://www.ala.org/tools/challengesupport/selectionpolicytoolkit/intellectualfreedom>

¹² Evaluating information : [on line]. Disponibil la: <https://atlantictu.libguides.com/evaluate>

¹³ IFLA. Code of Ethics for Librarians and Information Professionals: [on line]. Disponibil la: <https://cdn.ifla.org/files/assets/faife/codesofethics/poland.pdf>

¹⁴ ANBPR. Codul de etică al bibliotecarului : [on line]. Disponibil la: <https://anbpr.org.ro/index.php/despre-noi/codul-etic-al-bibliotecarului/>

comunității că au acces egal la resurse și servicii fără nicio discriminare, contribuind la formarea unei societăți bazate pe respect și egalitate între oameni, dar și între bibliotecă și utilizatori.

2. APLICAREA VALORILOR EDUCAȚIONALE ÎN BIBLIOTECĂ

Valorile educaționale¹⁵ joacă un rol crucial în modelarea tinerilor ca indivizi integrați în societate, oferind sprijin moral și o bază pentru luarea deciziilor. Bibliotecile lumii prezente sunt tot mai pregătite să își asume acest rol prin promovarea unor repere educaționale care să ajute generația tânără să se integreze într-o societate în continuă transformare.

Biblioteca a deveni un *hub de învățare prin* oferirea de resurse și programe care susțin învățarea pe tot parcursul vieții, transformându-se într-un spațiu unde oamenii pot veni să dobândească noi abilități, să-și extindă cunoștințele pentru a-și putea satisface nevoia de informare. Întrebarea ridicată de specialiștii în biblioteconomie este aceea dacă rolul tradițional al bibliotecii ca suport al auto-educației poate rezista re poziționării sale ca locație pentru furnizarea de servicii educaționale. Bibliotecile publice au înțeles că trebuie să-și revizuiască acest rol și să își extindă sfera de influență asupra aspectelor legate de educație și instrucție, oferind oportunități în vederea dezvoltării de abilități necesare în formarea continuă.

Nu există nicio îndoială asupra faptului că bibliotecile sunt mult mai instructive în abordarea lor față de învățare decât au fost odată, totuși se ridică această întrebare referitoare la ce fel de educație oferă biblioteca publică contemporană?

Dacă luăm în considerare că accesul în bibliotecile ce aparțin sistemului educațional este permis în mare parte doar comunității din sistemul respectiv, atunci trebuie să acceptăm necesitatea creării de spații alternative de învățare. Acest rol și l-a asumat cu profesionalism biblioteca publică care nu oferă educația tradițională, formală a instituțiilor din învățământ, ci mai degrabă o educație practică și profesională, într-un cuvânt non formală, punând la dispoziția utilizatorilor săi un spațiu în care să poată accesa instrumentele care le-ar facilita accesul la cunoștințe, având drept scop îmbunătățirea anumitor abilități și competențe în afara sistemului educațional.¹⁶ De aceea a existat o deschidere spre a aduce inițiative STEAM¹⁷ tuturor, de la cei foarte tineri până la cei care sunt pensionați. De la cărți și resurse electronice până la truse practice și instrumente educaționale, bibliotecile oferă o colecție diversă care se adresează persoanelor cu niveluri diferite de pregătire și cu interese de învățare diverse. Această accesibilitate democratizează învățarea, asigurându-se că indivizii, indiferent de mediul lor, au oportunitatea de a explora și de a accesa informația dorită.¹⁸

Criza pandemică prin care omenirea a trecut a făcut să conștientizăm faptul că noile tehnologii pot fi folosite pentru a ține aproape oamenii, în același timp însă am descoperit că ne confruntăm cu noi forme de alfabetizare, în special cu alfabetizarea digitală. Biblioteca nu

¹⁵ Valori clasice în educație: [on line]. Disponibil la: https://cis01.central.ucv.ro/DPPD/valori_clasice_in_educatie.pdf

¹⁶ How do public libraries contribute to education? : [on line]. Disponibil la: <https://carnegieuktrust.org.uk/publications/library-as-learning-hub/>

¹⁷ STEAM education este o abordare a învățării care utilizează știința, tehnologia, ingineria, artele și matematica ca puncte de acces pentru a ghida cursanții în procesul de învățare, dar și a stimula dialogul și gândirea critică.

¹⁸ Jane Cowell. Public Libraries: The Ideal Learning Hub for hosting STEAM Activities: [on line]. Disponibil la: <https://janecowell8.medium.com/public-libraries-the-ideal-learning-hub-for-hosting-steam-activities-239be4292a6e>

mai este un spațiu care doar facilitează alfabetizarea, dar și un loc în care se învață alfabetizarea, în special cea digitală.

Organizarea de cursuri pentru utilizatori, în funcție de cerințele acestora, este un serviciu relativ nou în bibliotecile românești care oferă membrilor comunității *spații unde aceștia continuă să învețe*, dezvoltându-și abilitățile de bază, necesare pentru participarea la viața socială, culturală și economică a comunității. Aceasta presupune dezvoltarea culturii generale, studierea limbilor, dezvoltarea abilităților de lectură, dezvoltarea competențelor tehnologice etc. Prin activitățile organizate diferențiat pentru diverse categorii de utilizatori, bibliotecile stimulează ideile, discuțiile, cultura dialogului și implicit creativitatea.

În România, prin proiectul Biblionet, s-a schimbat perspectiva asupra bibliotecilor publice și o consecință a acestuia a fost instruirea unui număr impresionant de bibliotecari ca formatori, rezultatul imediat fiind susținerea de cursuri diverse într-un cadru organizat.¹⁹ La momentul actual bibliotecile publice din Romania sunt angrenate într-un nou proiect european al cărui scop este transformarea acestora în hub-uri de dezvoltare a competențelor digitale.

Observăm că bibliotecile reprezintă instituții importante în cadrul comunităților locale și din această cauză politicile guvernamentale naționale ar trebui să dezvolte din ce în ce mai mult un context favorabil acestora, de a fi acceptate ca instituții care furnizează strategii de învățare permanentă. Un rol important în promovarea acestui sector de activitate revine asociațiilor profesionale care pot oferi cursuri de instruire în acest sens pentru personalul din biblioteci.

În majoritatea țărilor europene, în bibliotecile publice, sunt organizate cursuri care contribuie la educația vocațională sau la dobândirea anumitor calificări. Altele sunt în strânsă legătură cu programa de învățământ și sunt susținute de asociații sau organizații active în domeniul respectiv: literatură, patrimoniu, astronomie, climă etc. De asemenea, pe toată durata verii se pot organiza activități și ateliere de creație literară, pictură, lucru manual și alte îndeletniciri artistice destinate în special copiilor și celor de vârstă a treia. Multe biblioteci publice vin în ajutorul elevilor la efectuarea temelor pentru acasă, oferă acces la baze de date, pun la dispoziție instrumente de referință și cabinete de studiu pentru elevi și studenți. Toate aceste activități se pot desfășura în spații amenajate informal, gen cafenea, în care tinerii să-și efectueze temele îndrumați și supravegheați de personal calificat din cadrul bibliotecilor, care oferă ajutor în deprinderea unor competențe tehnologice și digitale, căutare de informații, filtrare de date, evaluare corectă a informațiilor.

Fiind furnizoare de servicii de informare publică bibliotecile trebuie să vină în sprijinul persoanelor cu nevoi speciale și a grupurilor excluse social, atrăgându-i în procesul de învățare sau ajutându-i să-și petreacă timpul liber în mod benefic, îmbunătățindu-le astfel calitatea vieții. De asemenea, prin intermediul unor servicii web pot să creeze medii de învățare virtuală personalizate. Furnizarea unor astfel de servicii presupune, desigur, costuri suplimentare iar obținerea de fonduri publice constituie adesea adevărate provocări pentru bibliotecile publice care vor să-și extindă serviciile de învățare. Pe de altă parte, în bibliotecile universitare spațiile informale de învățare pot fi asociate cu conceptul de „al treilea spațiu”.²⁰ Acesta este considerat a fi un spațiu hibrid, nefiind nici sală de clasă

¹⁹ Biblioteci globale Romania: [on line]. Disponibil la: <https://epale.ec.europa.eu/ro/blog/biblionet-biblioteci-globale-romania>

²⁰ R. Oldenburg. The Great Good Place: Cafés, Coffee Shops, Bookstores, Bars, Hair Salons, and Other Hangouts at the Heart of a Community: [on line]. Disponibil la: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2090447922000922>

formală, nici loc public, ci locul în care oamenii pot studia singuri, pot socializa cu prietenii și pot conecta cu personalul universitar.

Serviciile de instruire permanentă furnizate de biblioteci sunt adesea considerate în afara politicilor oficiale de educație permanentă, nefiind întotdeauna recunoscute ca fiind servicii de bază într-o bibliotecă. Prin urmare, cooperarea și parteneriatele bibliotecilor cu autoritățile locale și naționale și cu alte organizații (școli, primării, instituții de învățământ inclusiv cele la distanță, agenții neguvernamentale de instruire și de dezvoltare regională, ONG-uri etc.) sunt esențiale pentru obținerea finanțării necesare nevoilor lor strategice.

În prezent, odată cu evoluția rapidă a tehnologiei digitale, rolul bibliotecilor devine și mai important prin oferirea de servicii de alfabetizare digitală unui public cât mai divers. Dar până a deveni alfabetizat din punct de vedere digital, un utilizator trebuie să fie independent din punct de vedere informațional, în sensul că ar trebui să aibă capacitatea de a identifica, evalua, utiliza și gestiona informații în mod eficient și etic. Alfabetizarea informațională este înțeleasă în limitele a ceea ce biblioteca a făcut dintotdeauna: a învățat oamenii cum să folosească un catalog, care este diferența între sursele primare, secundare și terțiare, cum se organizează o bibliografie etc, serviciile de informare furnizate făcând parte din rolul tradițional asumat de aceste structuri de informare și documentare, având un mare impact asupra comunității deservite: ajutor la găsirea unui de muncă, programe de formare, programe de voluntariat, servicii inovatoare pentru copii, ateliere de creativitate etc.

Biblioteca publică este o instituție de importanță strategică, fiind cel mai important serviciu civil de stocare și difuzare a informației dintr-o comunitate. Investiția în biblioteca publică înseamnă menținerea unei instituții civilizatoare cu un mare impact în educarea unei comunități. În lupta cu existența cotidiană, cea mai eficientă armă este informația, iar *crearea unei comunități bine informate* este una din atribuțiile esențiale ale bibliotecii.²¹ Abundența de informații disponibile datorită tehnologiilor complice situația persoanelor care nu știu cum să evalueze și să selecteze informația de calitate care poate fi transformată în cunoștințe. În acest context crește rolul bibliotecarului ca expert informațional iar bibliotecile devin din ce în ce mai importante în procesul de diseminare a informației în mediul comunitar.

În schimb, alfabetizarea digitală se raportează la capacitatea de a utiliza tehnologia digitală în mod eficient, incluzând abilități precum folosirea computerului, navigarea pe web, comunicarea online, evaluarea surselor, siguranța pe internet etc. astfel încât persoana respectivă să fie capabilă să își rezolve problemele cu ajutorul tehnologiei.

Multe biblioteci oferă resurse online, cum ar fi tutoriale, ghiduri și site-uri web, care pot ghida publicul să învețe despre alfabetizarea informațională și digitală. Accesul gratis la computer și internet reprezintă facilități care vin în sprijinul formării utilizatorilor, alături de consilierea individuală privind utilizarea acestor resurse. Un astfel de program a fost dezvoltat în România cu ajutorul Fundației Bill și Melinda Gates în 2009, *Biblionet*,²² prin care bibliotecile publice au fost echipate cu calculatoare și cu acces public la Internet dorindu-se, la acel moment, diminuarea decalajului digital dintre mediul urban și cel rural. Un alt proiect implementat de bibliotecile publice este *CODE Kids*²³ – copiii fac coding în

²¹ Keiva Hummel. Libraries transforming communities : [on line]. Disponibil la: <https://www.nationalcivicleague.org/ncr-article/libraries-transforming-communities-the-movement-towards-civic-hubs/>

²² Mari Cecilia Toma. Biblionet - Biblioteci Globale Romania: [on line]. Disponibil la: <https://epale.ec.europa.eu/ro/blog/biblionet-biblioteci-globale-romania>

²³ Code Kids: [on line]. Disponibil la: <https://www.codekids.ro/despre-codekids/>

biblioteca, care își propune să dezvolte competențele digitale ale acestora prin abordarea unor teme creative.

Tot mai multe voci se referă la biblioteca publică ca la un centru cultural, prin prisma faptului că s-a dorit ca prin lărgirea sferei de servicii culturale oferite oamenilor să fie posibilă atragerea acestora la lectură și prin utilizarea altor metode decât cele clasice: lansări de carte sau conferințe tematice. Bibliotecile s-au transformat din simple depozite de carte în spații care pot oferi o gamă largă de oportunități de educație culturală pentru oameni de toate vârstele. Astfel, promovarea diversității culturale se poate face prin organizarea de expoziții tematice, ateliere de pictură sau de hand-made, cluburi de lectură care să prezinte diferite tradiții și obiceiuri ce aparțin comunităților culturale diverse. În acest mod se poate promova înțelegerea interculturală și să se combată stereotipurile.

De asemenea, stimularea creativității și a exprimării de sine se poate realiza prin susținerea a diverse forme de artă, de la muzică și pictură la literatură. Abilitățile de gândire critică se pot susține prin înlesnirea discuțiilor și dezbaterilor pe anumite teme culturale, teme de impact pentru comunitatea deservită. De exemplu, Biblioteca Județeană Dâmbovița organizează *Seara de carte*, activitate bilunară, în cadrul căreia este pusă în discuție o anumită operă sau este invitat un scriitor care să își prezinte o carte editată. Fiind o acțiune non formală, au loc discuții pe margine lecturii operei respective, se dezbate ideile, se propun diverse lecturi viitoare. O altă activitate prin care se experimentează intrarea în contact cu alte culturi este cea denumită *Educație media prin film documentar la bibliotecă*. În concluzie, biblioteca a devenit locul unde se întâmplă ceva, e locul evenimentelor, surprizelor și întâlnirilor.

Astfel, audițiile de muzică clasică sau modernă, însoțite de prezentări de carte sau albume de artă reprezintă un serviciu oferit de către secțiile de artă sau multimedia ale bibliotecilor. Beneficiarii acestor activități sunt persoane instruite în acest sens și care vin cu propuneri de evenimente specifice sau utilizatori care vor să afle cât mai multe despre un anumit compozitor, artist sau să fie familiarizat cu domeniul respectiv.

De regulă, aceste programe se desfășoară în parteneriat cu artiști, pictori, muzicieni, profesori de muzică sau desen care pot oferi informații importante și inedite referitoare la aspectele prezentate. Vizionările de filme însoțite de prezentarea cărții, atunci când vorbim de ecranizare, a autorului sau a epocii respective sunt programe care s-au bucurat de un real succes și care au condus la creșterea interesului pentru lectură a publicului tânăr.

De asemenea, lecturile publice au ca scop creșterea interesului pentru acest gen de petrecere a timpului liber al utilizatorilor tineri, în mod special, deoarece lectura a intrat într-un con de umbră dacă facem o comparație cu ofertele din mediul on line, în special cel virtual. Pentru societatea contemporană, în care diversitatea, cultura și limbajul adecvat încă mai reprezintă valori sociale, lectura reprezintă deocamdată cea mai adecvată cale de atingere a acestor deziderate.²⁴

²⁴ Gateways to Cultural Diversity: Libraries as multicultural hubs: [on line]. Disponibil la: <https://blogs.ifla.org/lpa/2020/05/20/gateways-to-cultural-diversity-libraries-as-multicultural-hubs/>

CONCLUZII

În societatea informațională, biblioteca își redefinește misiunea și responsabilitățile, se reinventează astfel încât, pe lângă serviciile tradiționale, utilizatorii să dispună de informații de calitate și servicii nou adaptate nevoilor comunității, suport de instruire și educație permanentă. Prin satisfacerea dorințelor și intereselor de cunoaștere ale tinerilor, biblioteca devine astfel un centru resursă de dezvoltare a comunității locale.

Este cert că biblioteca viitorului se va axa mai mult pe nevoile de informare ale cetățenilor, dar pentru ca acest lucru să devină viabil trebuie ca autoritățile administrației locale să acorde fonduri consistente pentru dezvoltare tehnologică, pentru dezvoltare de proiecte intersectoriale, elaborând în același timp strategii regionale de gestiune a informației.

Promovarea valorilor etice și educaționale este o parte esențială a misiunii bibliotecilor, contribuind la crearea unei societăți mai informate, mai juste și mai tolerante. Toate aceste aspecte nu pot fi puse în practică fără a exista o cooperare bine gândită cu alți parteneri, și ei actori în mediul educațional și cultural: muzee, centre de cultură, arhive, grădinițe, școli, universități etc. În ceea ce privește serviciile de bibliotecă, acestea trebuie gândite din perspectiva plus valorii, în sensul că trebuie să se țină cont de politicile culturale ale comunității, oferind perspective de viitor tinerilor și copiilor, dar și garanția utilității pentru seniori.

BIBLIOGRAFIE

- [1] Goulding, Anne. *Public Libraries in the 21st century: Defining services and debating the future*: [on line]. Disponibil la:
https://www.researchgate.net/publication/287640130_Public_Libraries_in_the_21st_century_Defining_services_and_debating_the_future
- [2] Momoh, Emmanuel Omeiza; Folorunso, Abubakar Lanre. *The evolving roles of libraries and librarians in the 21st century*: [on line]. Disponibil la:
<https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=6243&context=libphilprac>
- [3] Mondal, Hafijull. *The Library: Changing Role and services in 21st century's information societies*. [on line]. Disponibil la:
https://www.researchgate.net/publication/339711839_The_Library_Changing_Role_and_services_in_21st_century%27s_information_societies
- [4] Popescu Ion Mihail, *Definițiile culturii și valorii în opera lui Tudor Vianu*, în: *Analele Universității București, Filosofie*, Tipografia Universității București, București, 1982.
- [5] Vikhreva, G. M.; Fedotova, O. P. *Problems of forming the library stock in the context of axiological philosophy*: [on line]. Disponibil la:
https://www.researchgate.net/publication/319414353_Problems_of_forming_the_library_stock_in_the_context_of_axiological_philosophy